

עין משפט ונר מצוה

רד א ב מיי פ"ו מהל' שמיטה ה"ט"ז סמג עשין סג טו"ש"ע יו"ד ס"י מג סעי' ב: רה ג ד מיי פ"ח מהל' שמיטה הל' כו וע"ש סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י מד סעי' ב: רז ה מיי שם טו"ש"ע שם

סעי' ה: רז ו מיי שם הל' כג וע"ש כ"מ סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י לג ס"א: רח ז מיי שם הל' כה סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י מה סעי' א ב: רח ח ט מיי פ"ח מהל' שמיטה הל"ט סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י לו ס"י"ד:

רי י מיי שם הל"י טו"ש"ע שם סעי' טו: ריא כ ל מ נ ס מיי פ"ט שם הל"ז וע"ש כ"מ סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י טט סעי' א: ריב ע מיי פ"ד מהל' פסולי המקדשן הל"ז:

שיטה מקובצת

א] למקום חריץ מאי ניהו חיורא דתתי מתני: ב] כעובי דינר זהב ג"ב ע"י תוס' בכורות נ"א: ד] אף בידי קול הבריות: ז] בני ר' ינאי בר' ישמעאל ניטל על פני כל השדרה וכולו קיים ניטל מקום טבורו וכו': ח] דקימן צימחי צימחי טיורי טיורי: ו] אף בידי קול הבריות:

רבינו גרשום

אלא בקולשיה כלומר בקולשיה דטחול אבל אם ניקב כעובי שלו טרפה ואם נשתיר בה כעובי דינר זהב כ"י כלומר דלא ניקב לחוץ: והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בכוליה דבאמרינן (למפרט) [לעיל דף מ.ח.]. דאמר ר' מתנה מליא מוגלא טרפה מים זכין כשרה ואמר ליה שמואל כי איחמר בהויא ככוליה איחמר: והרי מים זכין דכשרין כבא והכא. כלומר אמרת כל הפסול בריאה כשר ככוליה והוי מים זכין דכשרין הכא והכא: הקטינה בדיקה עד כפול כשרה בגסה עד כענבה בינונית כשרה: החרתה בעותה בידי שמים כלומר או מברקים או מרעמים. בידי אדם טרפה כלומר שבעתה אדם (מתוכי) [בחרבון]. ר' שמעון אומר אף בידי כל הבריות שזאב או דוב בעתה. איבעיא להו ר' שמעון בן אלעזר ארישא קאי ולקולא כלומר דקאמר ת"ק בידי שמים כשרה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי כל הבריות כשרה או דילמא אסיפא ולחומרא דקתני סיפא בידי אדם טרפה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי הבריות (טרפה) (כשרה) א"ד אסיפא ולחומרא דקא תני סיפא בידי אדם טרפה ועליה אמר ר' שמעון בן

אלעזר אף בידי כל הבריות). בקייטא אייתי משיכלי כלי חרס חיורי כלומר דקרירי: משיכלי שיחמי (כלומר חרס שורשמן) כלי חרס דחמימי. ודפשויר לא ליהוי קריורי לעגל: הגלודה ר' מאיר מכשיר מהו גלודה (מליא כולא) כלומר גילדי מלכין בלעו שלא ישיאר עור שלם עליה. ר' יהודה הבשם שהיה מוכר בשמים. ואם נשתיר בה כסלע כשרה כלומר ואם נשתיר בה מעור שלם כשרה או דילמא ברוחב סלע על פני כל השדרה. מקום ראשי פרקים כלומר על פני ארכובה ועל גב הרגל. ניטלו ראשי פרקים כלומר עור שעל גבי פרקים. כל העור כולו מצילין בגלודה כלומר באיזה מקום ישתיר כסלע מציל בגלודה וכשרה חוץ מעור של בית הפרסות דאי בית הפרסות נשתיר כסלע. אין מציל וטרפה מ"ט דעור בית הפרסות דק וחשוב כבשר. חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת דכל חוץ לזמנו חשוב פיגול דכ' ואם האכל יאכל ביום השלישי לא ירצה המקדיש אותו לא יחשוב לו פגול יהיה וגו' חוץ לזמנו חשוב פיגול. שבלשון יחיד אני שונה אותה כדחוינן דאלעזר בן יהודה איש איבילים א' משום ר' יעקב דהוה יחיד:

נה:

אלו טרפות פרק שלישי חולין

למקום חריץ. שהגדין מעורין שם והוא אלמנעית הכוליא: **טרופא.** מורי הוראות על הטרפות: **כרצ עוירא.** צניקב הטחול: **ולא אמרן.** ללית הלכתא כוותיה אללא דלינקב צקולשיה: **צפומינה.** צעוצי למעלה: **ואי אשסייר.** צעוצי דופנו ולא ילא המחט לחוץ ויש הגנה כנגדו כעוצי דינר כשר: **וכ"ש כו'.** דוקיא הוא דדייקנא ממילתייהו: **מוגלא כשרה בריאה.** כדאמרן (לעיל מ.ח.) דקיימן לימחיה טיורי: **ופסול ככוליא.** כדאמרן כריש פירקין (דף מ.ח.) מליא מוגלא טרפה מים זכין כשרה ואוקימנא ככוליא: **והרי מים זכין דכשרין הכא והכא.** לא ידענא מאי קושיא: **אלא.** לא

תימא כל שכן דלע"ג דנקב פסול בריאה וכשר ככוליא איכא מידי דכשר בריאה ופסול ככוליא דלץ אומרים בטרפות כו' דיש אכר שחולי זה קשה לו ואין חולי זה קשה לו: **שהרי חותכה מכאן ומסה כו'.** חתוך סימנין או (ט) גיד זוארה ומתה חתוך כל כתפיה ומיה: **הקטינה.** הכוליא הקטינה מחליה מחמת חולי: **היא האס.** דמתני': **היא טרפתא.** דלקמן (דף טז) הורו צטרפתא כרצי צופק: **היא שלפוחים.** דלמר לעיל בפירקין (דף מ.ח.): **למסה.** יבשה. **ושדים** לומקס מתרגמינן דדין יבשין (הושע ט): **צידי שמים.** מקול צרד ורעס: **צידי אדם.** שהצטיה אדם לא הדרא בריא: **כל' הצביות.** שאנת אריה וקול שחל: **ארישא קאי.** אף צידי וכלל הצביות כצידי שמים: **ס"ט.** דלסיפא קאי: **משיכלי חיורי.** של כלי חרס לכן: **שחימי.** שחורות ואין מלננות כל כך כלצנות. ובלשון מורי שחימי של נחשת חיורי של חרס: מדקאמר חזר צו מכלל דמעיקרא הוה פליג: **הצגס.** מוכר בשמים: **ואס נשסייר צו כסלע.** על ידי אותו שזיר מעלה ארוכה: **דאריך.** על פני כל אורך השדרה וקצר כחוט ומאי כסלע דקאמר דאי מלטרפת לאורכו ומשחית ליה עגול הוה כסלע: **צמקוס טיבורו.** צעינן כסלע: **ראשי פרקים.** ככל פרקי חוליותיה ועלמנות השוק והיך צעינן שזיר כסלע: **כל העור כולו.** כל היכא דמשמיר ההוא כסלע מעלה ארוכה וחוזר כל עורה לקדמותו: **חוץ מעור צים הפרסום.** מן הארכובה ולמטה דלא היו עור מפני שהוא רך: **ואלו שעורוטיהן כצפרן.** לענין דמטמאין עורן כצפרן אלמא לאו עור הוא וקחשיב האי צהדייהו צהעור והרוטצ (לקמן דף קכב.): **אל סקינעיני.** מאותה משנה: **שצלשון יחיד אני שונה אופס.** כלומר יחידאיה היא ולא קיימין כוותיה דר' שמעון קתני לה ופליגי עליה דמ"ק לא תנא אלא עור שמתת האליה לחודה: קרבן שנשחט על מנת לאכול הימנו או להקטיר הימנו חוץ למקום אכילתו: **פסול ואין צו כרס.** לאוכל הימנו כהלכתו. ואם שחטו על מנת לאכול או להקטיר הימנו: **חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו כהלכתו ומקרא נפקא לן צפרק שני דצבחים (דף כח.). ועור שמתת הזנב כך הוא ונפסל קרבן צמחשצת אכילתו כצפר וצעולה שכולה כליל לא פסלה מחשצת אכילה אלא מחשצת הקטרה: **איבילים.** כפר: **עיוסם.** להביא

א) למקום חריץ **א** והיכא מקום חריץ לחיורא דתותי מתני א"ר נחוניא שאילתינהו לכולהו טרופאי דמערבא ואמרו לי הלכתא כרכיש בר פפא ולית הלכתא כרב עוירא **ב**) (דרב עוירא נמי) **א** לא אמרן אלא בקולשיה אבל בסומכיה טרפה **ב** ואי אישתיר ביה **ב** **ב** כעובי דינר זהב כשרה אמרי במערבא כל הפוסל בריאה כשר בכוליא שהרי נקב פסול בריאה וכשר בכוליא וכל שכן היכא דכשר בריאה כשר בכוליא מתקיף לה ר' תנחומא וכללא הוא והרי מוגלא דכשר בריאה י'ופסול בכוליא והרי מים זכין דכשרים הכא והכא אלא אמר רב אשי **ג** טרפות קא מדמית להדדי אין אומרים בטרפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחיתה יומים זכין כשרים לא אמרן אלא דציילי אבל עכירי טרפה וכי ציילי נמי לא אמרן אלא דלא סריח אבל סריח טרפה ה'הכוליא שהקטינה בדיקה עד כפול בגסה עד כענבה בינונית: **ד**) (ניטל לחי התחתון: **א**) א"ר זירא ילא שנו אלא שיכולה לחיות על ידי לעיטה והמראה אבל אינה יכולה לחיות על ידי לעיטה (המראה טרפה): ניטלה האם שלה: י'תנא היא האם היא טרפתה והיא שלפוחית: וחרותה בידי שמים כשרה: תנו רבנן **ו** איזוהי חרותה כל שצמקה ריאה שלה **ו** בידי שמים כשרה בידי אדם טרפה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בידי **ז** כל הבריות איבעיא להו רבי שמעון בן אלעזר ארישא קאי ולקולא או אסיפא קאי ולחומרא תא שמע דתניא **ח** החרותה בידי אדם טרפה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בידי כל הבריות רבה בר בר חנה הוה קאזיל במדברא אשכח הנהו דיכרי דצמיק ריאה דידהו אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה **ב** קייטא אייתי משיכלי חיורי ומלינהו מיא קירירי ואנחינהו מעת לעת אי הדרן בריין בידי שמים היא וכשרה ואי לא טרפה בסיתוא אייתי משיכלי שיחומי ומלינהו מיא פשוירי ואנחינהו מעת לעת אי הדרא בריא כשרה ואי לא טרפה: הגלודה: תנו רבנן הגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלים וכבר העיד אלעזר ספרא ויוחנן בן גודגדא על הגלודה שפסולה אמר רבי שמעון בן אלעזר חזר בו רבי מאיר מכלל דלרבי שמעון בן אלעזר פליג רבי מאיר בגלודה והתניא **ט** אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו ר"מ וחכמים על הגלודה שפסולה וכבר העיד רבי אושעיא בנו של רבי יהודה הבשם לפני רבי עקיבא משום רבי טרפון על הגלודה שפסולה ואם נשתייר בו כסלע כשרה אמר רב נחמן בר יצחק מאי לא נחלקו לא עמד רבי מאיר במחלוקתו: אמר מר אם נשתייר בו כסלע כשרה היכא אמר רב יהודה אמר שמואל י'על פני השדרה כולה איבעיא להו דאריך וקטין דכי מצרף לה הוי כסלע או דלמא ברוחב סלע על פני השדרה כולה תא שמע דפריש רבי נהוראי משמיה דשמואל **י** ברוחב כסלע על פני כל השדרה כולה רבה בר בר חנה אמר **י** ראשי פרקים רבי אלעזר בן אנמיגנום משום רבי אלעזר ברכי ינאי אמר **י** מקום טיבורו בעי רבי ינאי בר' ישמעאל ניטל **י** מקום השדרה וכולו קיים ניטל מקום טיבורו וכולו קיים ניטלו ראשי פרקים וכולו קיים מאי **י** תיקו אמר רב כל העור כולו מציל בגלודה חוץ מעור בית הפרסות ורבי יוחנן אמר אפילו עור בית הפרסות נמי מציל בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן עור בית הפרסות מהו **י** שיציל בגלודה אמר ליה מציל אמר ליה למדתנו רבינו **י** אלו שעורותיהן כבשרן עור בית הפרסות אמר ליה **י** אל תקניטני שבלשון יחיד אני שונה אותה **י** דתניא **י** השוחט את העולה להקטיר כוית מעור של תחת האליה חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת אליעזר בן יהודה איש איבילים אמר משום רבי יעקב וכן היה רבי שמעון בן יהודה **י** (איש) **י** עיכוס אומר משום רבי שמעון אחד עור בית הפרסות ואחד עור הראש של עגל הרך ואחד עור של תחת האליה וכל שמנו חכמים גבי טומאה אלו שעורותיהן כבשרן

בסמ"ך: **עגל הדך.** מפרש צהעור והרוטצ (לקמן קכב.) כל זמן שיונק: **וכל שמנו חכמים.** צהעור והרוטצ (שם) לגבי עורות כצפר:

מסורת הש"ס

א) וכל זה לא גרס רש"י אלא גרס ולא אמרין וס' משום דמשולל הצנה, ב) [כא דנקט כעובי דינר זהב עיין מוספות כחובות דף נט. ד"ה נתן וצ"מ דף מד: ד"ה אחד וצטונעות מד: ד"ה התקבלת וצונחם קטו: ד"ה גבה וצבורות ג. ד"ה דמוצנא, ג) לעיל מ.ח: ופ"ג, ד) רש"י מ"ו, א) וי"ל הבי' ס"י לג ד"ה ומ"ש רצינו בשם הגאונים והוא שיכול להיות ע"י המראה והעטות כו' כ"כ הרא"ש בשם הגאונים וצטונחות דין חיתא גנמי' בשם ר' זירא ודבר פשוט הוא דהגה"ה היתה גגליין ועטה הסודר ומכסה צפנים וקולא לה בשם רבי זירא, ו) [מוספתא פ"ג היה ע"ש, ו) [תוס' שם, ו) [תוספתא פ"ג ה"ג ע"ש, ו) [עין תוס' לקמן קכב: ד"ה עור הראש וס' על מעשה היה שאל וס' ע"ש וכן יס ליישב (הכא,) **ו** לקמן קכב. [ומחם מ.ח.] מדה נה., ח) [נלקמן עו. קכב: קול. פסחים פד.], ו) [ומחם כה. ע"ש מוספתא וצחם פ"ב ה"ב ע"ש, ח) [נ"ל איש כפר, ח) [פ"א: קול, ח) [וע"י עוד תוס' לקמן עו. ד"ה צלשון],

הנחות הב"ח

א) גמ' במקום חריץ ומקום חריץ היכא חיורא דמתי ממני: ב) דש"י ד"ה שרי וכו' חתוך סימנים או צומת הגדין ומתה:

מוסף רש"י

אין אומרים בטרפות זו דומה לזו. ללמד זו מזה, כגון טרפות הכבד מן הריאה, כדאמרין (ע"י לקמן ק"א.) וחילופא כבדא שאין חיות האצברים שיה (והצבים ב"ב ק"ג.) שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחייתה. נתקן כשר רגלים למעלה מלומת הגדין ולא נשבר העצם כשרה, וחסכה למטה צמקוס זומת הגדין אש"י שנתוך מכאן טרפה, כדאמרין לקמן וכן שטל זומת הגדין, צפרק צמה הקטקס (עו.) ואש"י שלא נתקן העצם (לעיל מ.ח.). שלפוחית. כל שלפוחית היא ויוש"יה כעין אותה של גד כדאמרין מנסי' ע"ז (מ:) כשליפוחיה, גבי עובי דגיס, ואם של צמה כולה עשויה אצטונעות, משנת מורי' (ובחים מ.) שעורותיהן כבשרן. ממתאין כצפרן (לקמן קכב.) לעמא טומאת נבלות (ובחים כח.). עור בית הפרסות. מן הארכובה ולמטה (שם) עינן שחומקין הרגלים וכל אותו העור כך הוא (לקמן קכב.). אל הקניטני. להשיב לי ממנה, (שם.) שבלשון יחיד אני שונה אותה. כלומר יחידאיה היא ולא כציירא לן כותיה (לקמן עו. וצ"ח פסחים טז.) א':

שצלשון יחיד אני שונה אותה משנה ולא צלשון סתם משנה שאני אומר אלעזר בן יהודה אמרה (לקמן קכב.) מעור שתחת האליה. המחשצ כצפר שאין דרכו לאכול, כגון לאכול למחר דבר שאין דרכו לך, כגון חלב, או להקטיר למחר דבר שאין דרכו להקטיר, כגון צפר שלמים ותטאת ואשם ושזיר ממנה או עור העולה, אינה מחשצת לא לפסול ולא לפגול עד שישחט לאכול למחר דבר שדרכו לאכול או להקטיר למחר דבר שדרכו להקטיר, ועור שמתת האליה כרי הוא כצפר ודבר שדרכו להקטיר קרינא ביה אם עולה היא ומעיל לפגול אם הקרבן צמחשצת חוץ לזמנו, או לפסול צמחשצת חוץ למקומו (שם.) וחייבין עליו כרת. האוכל ממנו אפילו זומנו (שם.) וכל שמנו חכמים גבי טומאה. שהוא כצפר, שלא מנינו כחן וישנו צבחהם טבורה (שם.)

^[1] ירצה המקדיש אותו לא יחשוב לו פגול יהיה וגו' חוץ לזמנו חשוב פיגול. שבלשון יחיד אני שונה אותה כדחוינן דאלעזר בן יהודה איש איבילים א' משום ר' יעקב דהוה יחיד: